



## The Sociological Approach to goals and achievements of Authorship in Children based on the lived experience of children as authors of Tehran institute of Intellectual Development Center

Reza Mohammad Babaei<sup>1</sup> | Saeid Maadani<sup>2</sup> | Hosein Fekrazad<sup>3</sup>

1 Corresponding author, Department of Sociology, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

E-mail: [r\\_m\\_babaei@uswr.ac.ir](mailto:r_m_babaei@uswr.ac.ir)

2. Department of Sociology, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran - E-mail: [Maadani25@yahoo.com](mailto:Maadani25@yahoo.com)

3. Department of Social science, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran E-mail: [Fekr0133@yahoo.com](mailto:Fekr0133@yahoo.com)

### Article Info

#### Article type:

Research Article

#### Article history:

Received 28 June 2023

Received in revised form 13

January

Accepted 12 February 2024

Published online 19 March 2024

**Keywords:** child as author, authorship goals and achievements, lived experience, literary creation. children agency

### ABSTRACT

#### Abstract

**Introduction:** Children's authorship is a way to demonstrate the agency of children in their own childish world. The sociology of childhood has introduced a new definition of childhood, which sheds light on the interactions between adults and children in society. This new approach recognizes children as beings, rather than just becoming, and emphasizes their agency. An author is someone who brings a new perspective and influences the audience. Authorship is a key tool for children to enhance their thinking abilities. This study aims to explore the phenomenon of children as authors from a modern sociological perspective. The article delves into the goals and achievements of children as authors.

**Research Method:** This is a qualitative research study in the descriptive phenomenology and the method of sampling is also qualitative method and based on the rule of theoretical saturation, in determining the sample size, in qualitative researches. Unstructured in-depth study was used and thirty-five samples were selected from among the children of the of Tehran institute of Intellectual Development Center. The research findings were analyzed using Colizzi's method and Max qda 2020 software.

**Results:** This segment of the study encompasses twenty-seven open codes presented as a sub-category entitled "The Goals and Achievements of children as author ". This sub-category boasts the highest number of codes in quantitative terms, as well as the most diverse range of responses in terms of quality. The data illustrates the specific desires that children seek to fulfill through this particular course of action.

**Discussion:** The foundation of this article based on the Children's stories about the goals, they want to achieve through authorship and their achievements present and future by narration in their's tongue. Since childhood, every human being has a desire to achieve goals in life, therefore Children who author in the current research also consider goals and achievements in their present and future perspectives that they try to achieve and then through the path of authorship and update their agency.

**Cite this article:** MohammadBabaei, R.M.; Madani, S., & Fekrazad,H. (2024). The Sociological Approach to goals and achievements of Authorship in Children based on the lived experience of children..., *Sociology of Art and Literature (JSAL)*, 15 (2), 1-16.

DOI: <https://doi.org/10.22059/JSAL.2023.355304.666221>



© The Author(s).

Publisher: University of Tehran Press.

DOI: <https://doi.org/10.22059/JSAL.2023.355304.666221>



## نگرش جامعه‌شناختی به اهداف و دستاوردهای کودکان نویسنده داستان بر اساس تجربه زیسته کودکان نویسنده کانون پرورش فکری کودکان شهر تهران

دکتر رضا محمدبابائی\*، دکتر سعید معدنی، دکتر حسین فکرآزاد

۱. نویسنده مسئول، دکترای جامعه‌شناسی گرایش گروه‌های اجتماعی، دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی، تهران، ایران؛ رایانامه: [r\\_m\\_babaei@uswr.ac.ir](mailto:r_m_babaei@uswr.ac.ir)
۲. گروه جامعه‌شناسی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران؛ رایانامه: [Maadani25@yahoo.com](mailto:Maadani25@yahoo.com)
۳. گروه علوم اجتماعی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران؛ رایانامه: [Fekr0133@yahoo.com](mailto:Fekr0133@yahoo.com)

اطلاعات مقاله	چکیده
<p>نوع مقاله: مقاله پژوهشی</p> <p>تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۴/۰۷</p> <p>تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۱۰/۲۳</p> <p>تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۱/۲۳</p> <p>تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۱۲/۲۹</p> <p><b>کلیدواژه‌ها:</b> کودک نویسنده، اهداف و دست‌آوردهای نویسندگی، تجربه زیسته، آفرینش ادبی، عاملیت کودکان.</p>	<p>نویسنده‌ی کودکان یکی از شیوه‌های بروز عاملیت کودکان در جهان کودکان خودشان است و جامعه‌شناسی جدید کودکی با ایجاد دگرگونی در تعریف کودکی، نوع نگاه و تعامل بزرگسالان جامعه با کودکان، با اتخاذ رویکرد نوین به دنبال اهمیت‌بخشیدن به کودک به عنوان سوژه کنونی و عاملیت اوست. در تعریف نویسنده کسی است که حرف یا نگاهی نو را با بیانی نو ارائه و با کاربست روش‌های گوناگون، بر مخاطب خود تأثیر می‌گذارد. یکی از ابزارهای اصلی کودکان برای اندیشیدن، نوشتن است. در این پژوهش کودکان نویسنده از دید جامعه‌شناسی نوین کودکی مورد مطالعه و در این مقاله به مطالعه اهداف و دست‌آوردهای کودک نویسنده از دید خود کودکان نویسنده پرداخته شده است. این پژوهش کیفی است و به شیوه پدیدارشناسی توصیفی و نمونه‌گیری هدفمند و اشباع نظری در تعیین حجم نمونه انجام شده است. برای جمع‌آوری داده‌ها از روش مصاحبه‌های عمیق نیمه‌ساختار یافته استفاده شده است و نمونه‌ها ۳۵ نفر از میان کودکان نویسنده کانون پرورش فکری کودکان شهر تهران انتخاب شده‌اند. یافته‌ها به روش کلایزی و با استفاده از نرم‌افزار مکس کیو دا ۲۰۲۰ تحلیل شد. این بخش از پژوهش شامل ۲۷ کد باز در قالب مقوله فرعی اهداف و دست‌آوردهای نویسندگی داستان است، از نظر کمی بیشترین تعداد کد و از نظر کیفی بیشترین گوناگونی را دارد و نشانگر آن است که کودکان به دنبال چه هستند. روایت کودکان از اهدافی که با نویسندگی می‌خواهند محقق شود و دست‌آوردهای امروز و فردایشان از نویسندگی اساس این مقاله است. هر انسانی از کودکی در پی دستیابی به اهدافی در زندگی است. کودکان نویسنده داستان پژوهش حاضر اهداف و دست‌آوردهایی در چشم‌انداز خود مدنظر دارند که برای رسیدن به آن تلاش می‌کنند و در پی آنند از مسیر نویسندگی داستان به آن دست یابند و عاملیت خود را به بروز برسانند.</p>

**استناد:** محمدبابائی، رضا؛ معدنی، سعید و فکرآزاد، حسین. (۱۴۰۲). «صدای سکوت» خوانش پساستعماری رمان «ضیافت سکوت» عبدالرزاق گورنه. *جامعه‌شناسی هنر و ادبیات*، ۱۵ (۲)، ۱-۱۶.

DOI: <https://doi.org/10.22059/JSAL.2023.355304.666221>



ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران. © نویسندگان.

DOI: <https://doi.org/10.22059/JSAL.2023.355304.666221>

## مقدمه

کودکان نویسنده نیز به‌سان دیگر کودکان برای قرن‌های متمادی از طرف بزرگسالان نادیده انگاشته و به حاشیه رانده شده‌اند. برای بزرگسالان جامعه باورکردنی نبود یک کودک، به عنوان موجودی ناکامل و ناتوان که قرار بود در خلال فرایند تعلیم و تربیت (جامعه‌پذیری) به یک بزرگسال توانا و انسان کامل تبدیل شود، بتواند دست به آفرینش ادبی بزند و داستانی را بنویسد که هم برای کودکان و هم بزرگسالان ارزشمند باشد و در زندگی و جامعه نقش‌آفرینی کند و با این وجود اینکه این باور در دهه‌های اخیر در جامعه بوجود آمده و مورد پذیرش و حمایت قرار گرفته است، هنوز هم به شکل جدی در برنامه‌های آموزش و پرورش رسمی و غیره‌رسمی کشور گنجانده نشده است.

محمدی (۱۹۹۹) می‌گوید: ارایه تعریف از ادبیات کودکان با توجه به ماهیت آن را بسیار دشوار می‌داند و می‌افزاید: «وقتی وارد بحث و یا پژوهش روی این پدیده می‌شویم، به سرعت متوجه می‌شویم که تعریف خود ادبیات بسیار مشکل است، حال اگر به ادبیات پسوندی هم اضافه کنیم و آن را به ادبیات کودک بدل کنیم، کار مشکل‌تر می‌شود و نیاز به باریک‌بینی خاص خود دارد». سمیعی (۱۹۸۷): «نویسندگی را به رشته تحریر درآوردن مطالبی از خودش می‌داند و یا مطالبی از این و آن را جمع‌آوری کرده و کنار هم به گونه‌ای تألیف نماید و به خواننده منتقل سازد که خواننده سرانجام بفهمد به مطلبی جدید دست یافته و وقتش تلف نشده است. در نویسندگی، مهارت در پروراندن مطلب، بسیار مهم است. شاید بتوان گفت که نویسندگی همان هنر پروراندن مطلب است». یوسفی (۱۹۹۹) می‌گوید: «نویسنده کسی است که حرفی نو یا نگاهی نو را با بیانی نو ارائه می‌کند و با کاربست روش‌ها و شگردهای گوناگون نویسندگی، بر مخاطب خود تأثیر مستقیم یا غیرمستقیم می‌گذارد. جاویدی (۲۰۰۲) می‌گوید: «اگر در جامعه‌ای نیازهای کودکان و خانواده‌های آنها از حق تقدم برخوردار نباشد، باید برای برآوردن آنها کوشید. در جامعه‌ای که در حال تغییر است ابتدا باید از وضع کودکان و خانواده آنها آگاه شد و بر اساس آن برنامه‌ریزی کرد».

## بیان مسئله و اهمیت موضوع

هر جامعه‌ای، نیازمند نوآوری و خلاقیت است تا در آن توسعه‌ای روی دهد و انسان‌ها برای حل مسائل، خودشان را آماده کنند و مهارت‌های گوناگونی برای زندگی به دست بیاورند و البته برای این مهم، به تفکر، رویاپردازی و تخیل نیاز دارند. در دنیای امروزه ایران بزرگسالان این کار را انجام می‌دهند و برای کودکان و در مورد کودکان می‌نویسند و این یک مشکل جدی است. چرا؟ چون قدرت اندیشه و تلاش را از کودکان می‌گیرد. یکی از ابزارهای اصلی کودکان برای اندیشه، نوشتن است. وقتی بزرگسالان به جای فراهم کردن این فرصت برای کودکان که دست به آفرینش ادبی بزنند برای آنها می‌نویسند، این فرصت را از آنها گرفته‌شده و مسئله آفریده می‌شود. بزرگسالان حتی به این نیز بسنده نمی‌کنند و اهداف و برنامه‌های آینده کودکان را نیز براساس نوع تفکر و چشم‌انداز خود ترسیم می‌کنند و براساس رویکرد جامعه‌شناسی نوین کودکی این شیوه، بی‌شک به کودکان و فرایند اندیشیدن آنان آسیب وارد می‌کنند. کودک نویسنده شاید یکی از هزاران راه‌چاره برای این گونه مسائل باشد.

تا دهه‌های گذشته بیشتر متون، منابع درسی و غیره درسی، داستان‌ها، اشعار و... در مورد کودکان و برای کودکان توسط بزرگسالان نوشته و سروده می‌شد. بزرگسالانی که روشن نیست آیا با آگاهی و شناخت کافی از دنیای کودکان برای آنها و درباره آنان می‌نوشتند، یا با نگاه و اولویت‌های خود این کار را می‌کردند. بی‌شک علاقمندی کودکان به نوشتن و عملی شدن آن در زندگی آنان اثری بی‌بدیل دارد. مهارت‌هایی مانند تفکر انتقادی، تفکر خلاق، مهارت‌های ارتباطی، (و غیره) و حتی سخنوری و فن بیان با آفرینش متن ادبی و خلاقانه در

ارتباط است و شاید ایجاد می‌شود. کودکان نویسنده با نوشتن، جدای از اینکه نگرش خود به زندگی، انسان و جهان را به دیگران انتقال می‌دهند، در لذت نوشتن نیز سهیم می‌شوند. در واقع این کار یک آفرینش است، هر چند در این مورد خاص، آفریدن یک متن ادبی، داستان (و غیره) روی می‌دهد، توانایی آفرینش موارد دیگری نیز در کودک ایجاد و رشد می‌کند، از شیوه زندگی مناسب تا کار تیمی، تعاملات اجتماعی، مدیریت خلاقانه و غیره که هم خود در زندگی به آن نیاز دارد، هم خانواده و هم جامعه.

کودکان برای نوشتن باید مطالعه بیشتری داشته باشند و با مطالعه، خزانه لغات خود را تقویت کنند. زمانی که کودکان برای نوشتن داستان‌ها، جستجو می‌کنند، ذهن را به گذشته‌ها رها می‌کنند، در حفظ، انتقال و تحول فرهنگ می‌توانند تاثیر فراوانی بگذارند و دگرگونی ایجاد کنند که اگر نویسند، این تجربه از آنها عملاً گرفته می‌شود. کودکان برای نوشتن داستان، علاقه‌مند هستند که داستان‌های قدیمی بخوانند و در این صورت فرهنگ حفظ و در داستان‌های آنها تبلور پیدا می‌کند. بوریس نیکولا<sup>۱</sup> (۲۰۱۶) می‌گوید: «در انسان با انواع هوش سروکار داریم، از مهم‌ترین آنها هوش کلامی است که زمینه ساز رشد و توسعه بقیه هوش‌هاست». هوش کلامی پایه اصلی ظهور تفکر و داستان‌نویسی است و با نویسندگی رشد می‌کند و بارور می‌شود.

موضوع دیگری که در دنیای نویسندگی جایگاه خاصی دارد بحث پروژه در کودکان است. سائمه رحمان<sup>۲</sup> (۲۰۱۰) و همکاران در مقاله‌ای آورده‌اند: «پروژه در بسیاری از کشورها در برنامه پرورشی کودکان تعریف می‌شود و در آن قالب آموزش می‌بینند و یادگیری بهتر و عمیق‌تری اتفاق می‌افتد».

در دهه‌های گذشته علاوه بر استیلای انگاره روان‌شناسی رشد بر مطالعات کودکی و به تبع آن تعلیمی و تربیتی شدن دانش کودکی و نوجوانی، باعث دور شدن و حتی حذف شدن این حوزه مطالعاتی از دامنه علایق جامعه‌شناسان شده و اندک مطالعات انجام شده نیز که تحت عنوان جامعه‌شناسی جامعه‌پذیری انجام شده نتوانسته‌اند خود را از سایه روان‌شناسی رشد بیرون آورند. جامعه‌شناسی جامعه‌پذیری تاکنون در چند حوزه محدود به مطالعه کودکی پرداخته‌است؛ جامعه‌شناسی آموزش و پرورش که مسئله آن نه کودکی که تعلیم و تربیت و انتقال هنجارهای جامعه بزرگسالان به کودکان و نوجوانان است؛ جامعه‌شناسی خانواده که کودکی در آن به مثابه امری حاشیه‌ای، موقتی و انتقالی مورد توجه قرار گرفته و آسیب‌شناسی اجتماعی که توجه آن به کودکی به مثابه وضعیتی بیمارگونه و نابهنجار بوده است.

در گذشته جوامع مدرن، دوران کودکی اهمیتی برای متفکران اجتماعی نداشته است. شاید بتوان یکی از کارکردهای جامعه بزرگسال در آن دوران را بی‌اهمیتی به کودکانی که از نظر آنان هیچ‌گونه نقش اجتماعی نداشتند دانست. افزایش توجه به عاملیت دوران کودکی در سال‌های اخیر نشان می‌دهد که دیگر به کودکان به عنوان یک عضوی از یک مقوله نگاه نمی‌شود، بلکه آنها اشخاص خاص، ویژه و مستقل محسوب می‌شوند. کودکان به عنوان عوامل اجتماعی شکل‌دهنده و شکل‌گیرنده از شرایط و محیط اطراف خودشان درک و فهمیده می‌شوند.

مسلماً کودکان در دنیای مدرن از فرصت‌های بیشتری برخوردارند. کودکی تحول یافته و متفاوت امروز، در پیچه‌ها و مسایل تازه‌ای پیش روی پژوهشگران علوم اجتماعی گشوده است که یکی از خاص‌ترین و جدیدترین آنها جامعه‌شناسی کودکی است. جامعه‌شناسی کودکی حوزه‌ای بسیار جوان است و عمر آن در جهان به سختی به شش دهه می‌رسد و در ایران تقریباً کمتر کسی در این حوزه کار می‌کند. هدف جامعه‌شناسی جدید کودکی نشان دادن تجارب کودکان از زبان خود کودکان (زمان حال) است، نه کودک به مثابه

بزرگسالان آینده که قرار است به آن تبدیل شوند. این نوع جامعه‌شناسی در پی عرضه استقلال مفهومی به دوران کودکی است. این حوزه در تلاش است تا سودمندی رویکردهای جامعه‌شناختی در مطالعات کودکان را نشان دهد. لزوم تاکید بر این نکته که کودکی یک برساخت اجتماعی است، عنصر بسیار مهم پارادایم جدید به حساب می‌آید. نه تنها کودکی برای کودکان ساخته می‌شود، بلکه توسط خود کودکان نیز ساخته می‌شود، در این راستا برخی پژوهشگران و متفکران برتری روش‌های تحقیق مشارکتی مورد تایید جامعه‌شناسان جدید کودکی را به عنوان بهترین شیوه ادراک زندگی روزانه کودکان و همزمان توانمندسازی آنها برای عاملیت را مورد تصدیق قرار داده‌اند. امروز مطالعات جامعه‌شناسی کودکی در کشورهای توسعه‌یافته بخش قابل توجهی از مطالعات کودکی را به خود اختصاص داده و دانشگاه‌های متعددی به تربیت نیروی متخصص در این رشته می‌پردازند تا دوران کودکی و زندگی کودکان را با چشم‌انداز جامعه‌شناختی مطالعه کرده و به حل مسایل آن کمک کنند.

### مباحث نظری و پیشینه پژوهش

کودکی مهم‌ترین و موثرترین دوران زندگی انسان است؛ دورانی که شخصیت پایه‌ریزی و شکل می‌گیرد. در این دوران خواندن، نخستین سنگ بنای زندگی اجتماعی کودک است. بانوشتن داستان و خواندن کتاب و گفتگو پیرامون آن، کودک تجربیاتی کسب می‌کند. او یاد می‌گیرد چگونه سخن بگوید، نظرش را بیان کند، به نظر دیگران احترام بگذارد و بنویسد. جاویدی (۲۰۰۲) می‌گوید: «اگر در جامعه‌ای نیازهای کودکان و خانواده‌های آنها از حق تقدم برخوردار نباشد، باید برای برآوردن آنها کوشید. در جامعه‌ای که در حال تغییر است ابتدا باید از وضع کودکان و خانواده آنها آگاه شد و هنگام طرح هدف‌ها، سیاست‌های عمومی و عینی آموزشی، درگیر نمودن والدین در برنامه‌ریزی برای کودکان باید از دانش آنها در تغییر الگوهای خانواده و با توجه به شرایط اقتصادی-اجتماعی، تغییرات تکنولوژی، گرایش‌ها و عقاید جامعه و قانون‌گذاری استفاده کرد. گسترش این مهارت‌ها برای والدین و کودکان باارزش است».

در مسیر برساخت این نگاه ویژه به مطالعات و جامعه‌شناسی کودکی، گذری بر سیر تحول تاریخی آن از ابتدا تا رسیدن به نظریات مدرن و امروزی مطرح در جامعه‌شناسی کودکی شد که تعریف از کودکی را تغییر داده و نوع نگاه و تعامل (هم‌کنشی) اعضای بزرگسال جامعه‌ها را دگرگون کرده است، در راستای برجسته‌سازی و اهمیت بخشیدن به کودکی به عنوان سوژه کنونی و نه بزرگسالان فردا، کودکانی که بودن<sup>۲</sup> آنان از شدن<sup>۳</sup>شان<sup>۳</sup> مهم‌تر است و زندگی امروزشان از برنامه‌های آینده. این دیدگاه در حالت خاص در مورد کودکان نویسنده نیز صادق است. کورتروپ<sup>۴</sup>، جامعه‌شناس دانمارکی که مطالعات و تالیفات زیادی در حوزه جامعه‌شناسی جدید جدید کودکی دارد، در پژوهشی در سال ۲۰۰۹ و هوانگ<sup>۵</sup> از دانشگاه مک گیل کانادا در پژوهشی در سال ۲۰۱۹ بر عاملیت و بودن کودکان تاکید می‌کنند. از نمونه عاملیت می‌توان به کودکان نویسنده اشاره کرد. کودکان به عنوان عوامل اجتماعی شکل‌دهنده و شکل‌گیرنده از شرایط و محیط اطراف خودشان درک و فهمیده می‌شوند.

گیدنز<sup>۶</sup> (۲۰۱۹) «اجتماعی شدن را فرآیندی می‌داند که طی آن کودک ناتوان به تدریج به شخصی خودآگاه، دانا و ورزیده در شیوه‌های فرهنگی که در آن متولد گردیده است، تبدیل می‌شود. او همچنین اشاره می‌کند: اجتماعی شدن نوعی برنامه‌ریزی فرهنگی

1. Intraction
2. Being
3. Becoming
4. Qvortrup.Janse
5. Huang.Jingi
6. Giddens.A

نیست که کودک، تاثیرات را به طور انفعالی جذب کند، بلکه حتی کودک خواسته‌هایی دارد که بر رفتار کسانی که مسئول مراقبت از او هستند تاثیر می‌گذارد. این گفته، آشکارا از نظریه عاملیت و ساختار او سرچشمه می‌گیرد. اجتماعی شدن، نسل‌های مختلف را به هم پیوند می‌دهد. تولد کودک زندگی کسانی را که مسئول پرورش او هستند تغییر می‌دهد. درنهایت هیچ کودکی نمی‌تواند بدون تاثیر بزرگسالان دوران خود را بگذراند».

رند کانجر در سال ۲۰۱۰ طی مطالعه‌ای به اهمیت ارتباط بین پایگاه اجتماعی- اقتصادی خانواده و رضایت‌مندی و ثبات حوزه‌های متعدد زندگی، خانواده و کودکان از جمله نویسندگی و ادبیات تاکید کرده است. منصور حقیقتیان نیز در مقاله‌ای، سرمایه فرهنگی را از جمله مفاهیمی می‌داند که در سال‌های اخیر اهمیت زیادی یافته است و اشاره به کیفیت‌ها و توانمندی‌های فرهنگی پایدار افراد مانند پشتکار داشتن، اهل مطالعه بودن، به کارگیری رایانه در خانه و مانند آن دارد. از طرف دیگر، آموزش و تحصیلات کودکان و نوجوانان همیشه یکی از مسایل مهم جامعه‌شناسی بوده است. حقیقتیان در پژوهشی در سال ۲۰۱۴، میزان تاثیر سرمایه فرهنگی والدین بر موفقیت تحصیلی فرزندان را مورد بررسی قرار داده است. همچنین مرجان کامیاب در پژوهشی در سال ۲۰۱۳ به مطالعه پیوند میان جامعه‌شناسی و ادبیات کودکی و تاثیر تعاملی این دو بر کودکان پرداخته است.

در مقاله‌ای براساس مطالعه رابرت منزایمز<sup>۱</sup> (۲۰۱۸)، مدیر اجرایی برنامه آموزشی و مربی نویسندگی در اکلند کالیفرنیا اظهار می‌شود که نویسندگی روی توسعه مهارت‌های تفکر انتقادی و نوشتاری دانش‌آموزان تاثیرگذار است. برای تبدیل شدن کودک به یک نویسنده موفق، شرایط و مراحل گوناگونی وجود دارد. با توجه به آموزه‌های منزایمز، نقش مربی با والدین تفاوت دارد. اما بریس<sup>۲</sup> می‌گوید: «خواندن به شدت به من کمک کرد، خواندن به شما کمک می‌کند کاربرد کلمات و چگونگی ترکیب آنها با یکدیگر را یاد بگیرید و عناصر داستانی پیچیده که آموختن آن از هر راهی جز خواندن سخت است را بیاموزید» (2017).

در جمع‌بندی مطالعات انجام شده به چهار بخش می‌توان اشاره کرد که درنهایت با بهم پیوستن آنها چهارچوب نظری پژوهش به دست آمده است. بخش اول مطالعات مانند جاویدی، یوسفی و محمدی که بر ادبیات داستانی متمرکز است. بخش دوم مانند کورتروپ، گیدنز و هوانگ بر عاملیت کودکان استوار است. بخش سوم مانند کورسارو و کیلی بر جامعه‌شناسی کودکی و در نهایت بخش چهارم مانند بریس و منزایمز بر نویسندگی استوار است.

## روش پژوهش

این مطالعه پژوهشی است در سنت پدیدارشناسی هوسرلی<sup>۳</sup>، نوعی پدیدارشناسی که توصیفی نیز نامیده شده است. هدف پدیدارشناسی توصیفی رسیدن به درکی از معنای ذهنی تجربه زندگی روزمره مشارکت‌کنندگان در پژوهش است (موئر<sup>۴</sup> و همکاران، ۲۰۰۴). این پژوهش در پی آن است که کودکان، نویسنده بودن خود را چگونه توصیف می‌کنند و معنای این در نزد آنان چیست. هدف در انتخاب مشارکت‌کننده در پژوهش‌های پدیدارشناختی توصیفی، انتخاب سوژه‌هایی است که تجربه زیسته‌ای دارند که مورد توجه این مطالعه خاص است و این مشارکت‌کنندگان مایلند درباره تجارب خود صحبت کنند، ضمناً این مشارکت‌کنندگان باید تا آن‌جا که ممکن است با یکدیگر متفاوت باشند تا امکان دستیابی به روایت‌های غنی و منحصر به فرد درباره یک تجربه خاص فراهم آید.

1. Menzayms.Robert  
2. Emma Brice  
3. Husserl.E  
4. Moerer.T

منطق نمونه‌گیری کیفی و برپایه قاعده اشباع نظری در تعیین حجم نمونه در پژوهش‌های کیفی است. از آنجاکه این پژوهش، کیفی و مبتنی بر ابعاد ذهنی و تجربی جهان زیسته کودکان مورد مطالعه است، برای رسیدن به بینش و درکی درونی از یک پدیده خاص از روش نمونه‌گیری عمدی یا هدفمند استفاده شده است. بنا به نظر پلکینگ هورن<sup>۱</sup> (۱۹۸۹) نیز اولین شرط برای انتخاب یک مشارکت‌کننده در پژوهش پدیدارشناسانه این است که مشارکت‌کننده موضوع مورد مطالعه را تجربه کرده باشد. شرط دوم این است که این فرد قادر به ارائه توصیفی غنی و دقیق از تجربه خود باشد؛ بنابراین داشتن تجربه نویسندگی و توانایی توصیف این تجربه شرط لازم برای مشارکت‌کنندگان نمونه این پژوهش است. انتخاب نمونه‌های پژوهش به روشی هدفمند و عمدی انجام گرفت. براین اساس منطق تفهیمی پژوهش ما را به سمت کودکانی سوق می‌داد که اول تجربه‌ای از نویسندگی داشته، دوم قادر به توصیف روشن تجربه خود باشند، سوم تمایل و آمادگی لازم را برای مشارکت در پژوهش ما داشته باشند و چهارم داستان‌نویسی را در مراکز تحت نظر کانون پرورش فکری کودکان انجام بدهند. پس از انجام مصاحبه‌ها و پیاده‌سازی آنها، با استفاده از نرم‌افزار مکس کیودا<sup>۲</sup> و روش کلایزی<sup>۳</sup> تحلیل داده‌ها انجام گرفته است.

## روش اجرا

در این پژوهش برای جمع‌آوری داده‌ها از روش انجام مصاحبه‌های عمیق نیمه‌ساختاریافته استفاده شد. نمونه‌ها بر طبق پیش‌فرض پروپوزال پژوهش و براساس تجارب پژوهشگر در گروه سنی پیش از دبستان و دبستان قرار داشتند. برای ورود به میدان پژوهش، براساس بررسی‌ها، شش مرکز کانون از مراکز شهر تهران که در زمان مطالعه کلاس‌ها و حوزه ادبی آنان فعال بود انتخاب شد.<sup>۴</sup> در روز هماهنگ شده در گام اول ضمن معرفی خود، محل مناسبی در مرکز برای مصاحبه انتخاب شد و مکان‌هایی انتخاب شد که مصاحبه‌شونده احساس راحتی بیشتری داشت و اغلب در فضایی آزاد انجام می‌شد. ضبط مصاحبه‌ها با اجازه مصاحبه‌شونده و خانواده انجام می‌گرفت. تعدادی پرسش دموگرافیک در اختیار والدین کودکان قرار می‌گرفت. پس از دریافت رضایت کتبی و شفاهی، مصاحبه با کودک در فضایی مناسب و بدون محدودیت زمانی انجام می‌گرفت. فضای موردنظر به گونه انتخاب شده بود که پژوهشگر و کودک در مکانی آرام حضور داشتند و والدین کودک می‌توانستند با رعایت فاصله مناسب که صدای مصاحبه را نشنوند و کودک متوجه حضور آنان نباشد، شاهد انجام مصاحبه باشد. دلیل رعایت این فاصله، پرهیز و پیشگیری از بروز هرگونه استرس و اضطراب در کودک به دلیل حضور پدر و مادر و در نهایت دستیابی به پاسخ‌های صادقانه‌تر و واقعی‌تر بود. با توجه به ویژگی‌ها و شرایط خاص مصاحبه با کودکان خردسال، قبل از شروع هر مصاحبه حدود ۱۰ دقیقه به عنوان گفتگوهای مقدماتی و فضاسازی‌های پژوهشگر برای شکستن یخ‌های رابطه و جلب اعتماد و ایجاد فضای صمیمانه، با کودک صحبت می‌شد. هر مصاحبه اصلی با توجه به سن و سایر ویژگی‌های شخصیتی و تجربه کودکان در نویسندگی حدود ۵ تا ۲۰ دقیقه طول می‌کشید. زمان مصاحبه‌ها از ساعت ۹ صبح تا ۱۲ ظهر هماهنگ می‌شد. برای هر سوژه تقریباً یک ساعت زمان در نظر گرفته می‌شد تا از تداخل زمانی، بروز هرگونه شتابزدگی و استرس در مصاحبه‌ها جلوگیری شود. در این میان موفق شدیم اصل اول پژوهش پدیدارشناسانه، یعنی تعلیق پیش‌پنداشته‌ها را رعایت کنیم. به نظر می‌رسید که با انجام ۲۰ مصاحبه به اشباع رسیده‌ایم، اما برای مطمئن شدن تعداد نمونه‌ها را به ۳۵ رساندیم.

1. Polkinghorne.E  
2. Maxqda 2020  
3. Collaizi.

## یافته‌های پژوهش

این مقاله حاصل بخشی از پژوهش است که با عنوان اهداف و دستاوردهای کودکان نویسنده مورد مطالعه قرار گرفته است. هر انسانی در زندگی اهدافی دارد و به دنبال دست یافتن به آنهاست که در بستر فرایند اجتماعی شدن شکل می‌گیرند. ترکیبی از آرزوها و تخیلات کودکان، زندگی خانواده، الگوهای رسانه و فضای مجازی و... در این راستا، لازم است که از کودک حمایت کافی به عمل آید. در این قسمت نگاهی داشتیم به کدهای باز که از گفته‌های کودکان به دست آمده است. در این قسمت مشاهده می‌شود که کد داستان‌های چاپ شده با ۱۱ بار تکرار در جایگاه اول قرار دارد و تشویق دیگران به نویسندگی با ۴ بار تکرار در جایگاه دوم است.

جدول شماره ۱: کدهای باز و مقوله‌های فرعی و اصلی استفاده شده در مقاله

ردیف	کد باز	تعداد سوزدهای که عنوان کردند	کد محوری (مقوله فرعی)	کد انتخابی (مقوله اصلی)
۱	ایفای نقش موثر در بهتر کردن آینده بشریت	۱	اهداف و دستاوردهای نویسندگی	چشم انداز و آینده نویسندگی
۲	ارتقاء انواع هوش کودک	۲		
۳	نویسندگی به عنوان تفریح، نه به عنوان شغل اصلی	۲		
۴	ارتقا اعتماد به نفس	۱		
۵	توجه به جزئیات	۲		
۶	شکوفایی خلاقیت	۲		
۷	و همراه سازی نویسندگی با تماشای فیلم	۱		
۸	همسوسازی نویسندگی با گوش کردن موسیقی	۱		
۹	علاقه مندی به کتابخوانی	۱		
۱۰	دستیابی به دنیای بی‌مانند نویسندگی	۱		
۱۱	نقاشی داستان	۲		
۱۲	دستیابی به نویسندگی فیلم‌نامه	۲		
۱۳	دستیابی به کارگردانی فیلم	۱		
۱۴	نوشتن داستان به زبان انگلیسی	۱		
۱۵	کمک به بهتر شدن زندگی دیگران	۳		
۱۶	گشایش و باز شدن ذهن	۲		
۱۷	داستان‌های چاپ شده	۱۱		
۱۸	تقویت مهارت‌های ارتباطی	۱		
۱۹	گسترش دایره واژگان	۲		
۲۰	تقویت و کمک به فعالیت‌های درسی و مدرسه	۳		
۲۱	تشویق دیگران به نویسندگی	۴		
۲۲	لذت بردن از نویسندگی	۳		
۲۲	تقویت مهارت مجری‌گری	۱		
۲۳	تقویت توانایی شعر گفتن	۳		
۲۴	شکوفای شدن فن بیان و سخنوری	۳		
۲۵	به دست آوردن احترام و اعتبار	۱		
۲۶	معروف شدن	۱		
۲۷	برنامه آینده من به عنوان نویسنده	۲		



## اهداف و دستاوردهای نویسندگی

اهداف هر انسانی برای امروز و فردای خود بی‌شک متأثر از فرهنگ جامعه، فرایند اجتماعی شدن و میانجی‌های آن به‌ویژه خانواده است. این موضوع در گفتگوهای کودکان مشاهده می‌شود. یکی از مواردی که به آن اشاره شده، ایفای نقش موثر در بهتر کردن آینده بشریت است. باران در این باره می‌گوید: «بیشتر برای آینده بشریت. من با نویسندگی که کلاً آرام می‌شوم ولی آره برای آینده بشریت همین الان ایلان ماسک برای آینده بشریت داره کار میکنه که در آینده در مریخ و یا فضا اکسیژن داشته باشیم پس چرا من نمیتونم از استعدادی که توی دستامه و خدادادیه کمک بگیرم تا زندگی چند میلیون نفر رو بهتر بکنم حداقل بتونم یک لبخند به لبش بیاورم و بتونم احساساتم رو بهش نشون بدم بتونم احساساتی شون کنم سر داستانم». در حوزه کمک به دیگران سارینا می‌گوید: «خوبه دوست دارم خیلی دوست دارم داستان بنویسم بخونمش و ازش لذت ببرم مثلاً با داستان نویسی مادر پدرم بخوندند یک کسایی بخوانند ازش لذت ببرند یاد بگیرند نویسنده بشوند پیشرفت کنند کمک بکنند به کسایی که میخوان نویسنده بشوند». یاسمین این‌گونه می‌گوید: «خودم رو یک نویسنده میبینم من بیست ساله بعد مرا بیشتر تصور می‌کنم قراره یک نویسنده معروفی بشم که همه از من امضا می‌گیرند همین حس می‌کنم که اگر امضا بگیرند یا داستانم چاپ بشه زیاد بشه حس خیلی خوبی داره و به درد زندگی‌شون بخوره». ارشیا می‌گوید: «وقتی می‌نویسم که خیلی کار نداشته باشم مثلاً اوقات فراغتم اون موقع‌ها می‌نویسم. او ادامه می‌دهد: من نویسندگی را بیشتر به صورت تفریحی ادامه می‌دهم و در آینده می‌خوام ورزشکار بشم ولی این را هم به شکل تفریحی ادامه بدم». غزل درخصوص توجه به جزئیات می‌آورد: «ایده‌هایی که پیدا می‌کنم چون خلاقیتم زیاده، ایده‌هایی پیدا می‌کنم می‌تونم به جزئیات توجه کنم و یک داستان قشنگ بنویسم». او توجه به جزئیات را از موضوعات مهم آینده نویسندگی و حتی زندگی خود می‌داند. تعدادی از کودکان هدف خود از نویسندگی را انجام همزمان چندین فعالیت ادبی و هنری می‌دانند. غزل می‌گوید: «من چون فیلم زیاد می‌بینم و آهنگ زیاد گوش می‌کنم اون آهنگ‌هایی که گوش می‌کنم و فیلم‌هایی که می‌بینم میتونم اون‌ها رو حس کنم نمی‌دونم منظورم رو متوجه می‌شید یا نه چون فیلم‌های کلاسیک زیاد می‌بینم و این رو خیلی دوست دارم و دوست دارم که تجربه کسب کنم من این کار را با نویسندگی انجام می‌دم و این نویسندگی حس کلاسیک‌مانند و آرامش بهم می‌ده». هلمما هم می‌گوید: «من داستان را بیشتر نقاشی می‌کشم تا نوشتن. یک آدم رو می‌کشم و یک فلش می‌کشم و می‌نویسم که این اینطوری می‌گه». همین‌طور در مورد نوشتن فیلم‌نامه و کارگردانی می‌گوید: «این نوشتن بهم این حس رو می‌دهد که بزرگ شدم کارگردان شدم کارتونی که دارم می‌نویسم الان توی چه شبکه پخش میشه و همه دارن می‌بینند همین‌ها خودم رو یک بزرگسال حس می‌کنم که یه کارتونی نوشتم و بقیه تماشا می‌کنند و میگن این کاره من هست». باران هم نظری مشابه هلمما دارد. ساناز می‌گوید: «من چون خونمون نزدیک کانون بود کلاس شعر و قصه دارند و چون می‌خواستم قصه‌های مختلف یاد بگیرم بشنوم این کلاس اومدم. بعد از اینکه کرونا شروع شد دیگه نیومدم ولی بعد از کرونا دوباره ادامه دادم و کلاس‌های مختلف را رفتم بعد اینکه خودم خیلی برنامه‌های تلویزیونی رو می‌بینم می‌تونم تغییراتی توش بدم می‌تونم حفظ کنم و در مورد قصه‌ها حرف بزنم و تصمیم گرفتم آنها را به صورت داستانی بنویسم و یکی دو تا نوشتم». باران ادامه می‌دهد: «آرامشی که ما داریم آن دنیای دیگری که ما نویسنده و شاعرها در آن زندگی می‌کنیم هیچ کس ندارد». غزل می‌گوید: «من از همان کلاس دوم آمده بودم عضو کانون بودم ولی بعد یه مدت به خاطر اینکه مدارس شروع شد اومدم بیرون ولی از همان موقع به کتاب خیلی علاقه داشتم و موقع‌هایی چند تا قصه همین‌جوری برای خودم می‌نوشتم. مامانم که این قصه‌ها رو دید گفت مطمئنم که تو یک نویسنده میشی و گفتم که چرا نشم و این راه را ادامه دادم کتاب‌های خیلی زیادی راجع به نویسندگی که خوندم کتاب‌های زیادی خوندم و کتاب خواندن را خیلی دوست دارم و این نوشتن به من یک حس آرامشی می‌دهد که

این را در هیچ کار دیگه‌ای نمی‌دهد. در این راه پدر و مادرم هم خیلی کمک کردند و حتی اگر یک کاری من داشتم که وقت کم می‌آوردم اون کار رو پدر مادرم انجام می‌دادن و من به کار داستان‌نویسی می‌نوشتم». دستیابی به دنیای بی‌مانند نویسندگی و کتاب‌خوانی از اهداف آینده بسیاری از کودکان بود. مانیا کودکی که داستان به زبان انگلیسی می‌نویسد و قصد دارد این برنامه را توسعه دهد می‌گوید: «من تیچرم که انگلیسی به من یاد داد من یک بار مادرم به من پیشنهاد داد که داستان بنویسم داستان انگلیسی بنویسم و بعد گفتم که مامان موضوع به من یه چیزی می‌دی که مامانم هم به من یک موضوع داد و من اول فارسی گفتم و بعداً خودم انگلیسی کردم اینطوری شروع شد». موضوع دیگری که در گفته‌های کودکان به چشم می‌خورد چاپ‌شدن داستان‌هایی است که می‌نویسند. چه داستان‌هایی که الان چاپ می‌شود و چه داستان‌هایی که در آینده قرار است نوشته شود و چاپ شود. محمداطها در این باره می‌گوید: «معلم ما گفت که یک مسابقه هست و یک داستان در مورد شب یلدا بنویسید و من داستانی نوشتم. داستانم ایراداتی داشت که به کمک مربییم آن را درست کردیم و این داستان چاپ شد (در آهنگ بهاران). وقتی که این داستان چاپ شد من آن علاقه‌ای که داشتم بیشتر هم شد و دوباره بعد از آن هم چندتا داستان نوشتم برای چاپ در آهنگ بهاران ولی به نتیجه نرسید و نشد و دوباره یکی از آنها که اسمش لبخند آدم برفی بود در آهنگ بهاران چاپ شد». سپیده می‌گوید: «دوتا یا سه تا نوشته چاپ شده دارم ولی تعداد نوشته‌هام خیلی بیشتره شاید به صدتا هم برسد». که نشان از اهمیت چاپ‌شدن نوشته برای آنان دارد. آدرینا می‌گوید: «من چند تا از داستان‌هایم در آهنگ بهاران چاپ شده و در انجمن نویسندگان دختران هم عضو هستم. آنجا هر ماه یک مهمان دعوت می‌کنند و داستان‌های دوستان را نقد می‌کند و اینکه اخیراً یک مسابقه‌ای با نام تهران به روایت دختران بود که برای نویسندگان نوجوان برگزار شد و آنجا رفتیم و طی یک دوره پنج روزه داستانی را نوشتیم که روایتی از تهران بود و آن نگاهی که ما دخترا نسبت به تهران داشتیم و آنجا دعوت کرده بودند از چند نویسنده که دیداری داشتیم مطالبی که آن افراد گفتن در داستان‌مان لحاظ کردیم». یاسمین هم نیم‌نگاهی به آینده و اینکه داستان‌هایش چاپ شود و معروف شود دارد و در این باره می‌گوید: «خودم رو یک نویسنده می‌بینم من بیست سال بعد مرا بیشتر تصور می‌کنم قراره یک نویسنده معروفی بشم که همه از من امضا می‌گیرند همین حس می‌کنم که اگر امضا بگیرند یا داستانم چاپ بشه زیاد بشه حس خیلی خوبی داره و به درد زندگیشون بخوره». در این خصوص فاطمه سادات نظر جالب و متفاوتی دارد. او می‌گوید: «اینکه همه بدونن اگه می‌خواهند نویسنده بشوند اگه کتابشون چاپ شد فکر نکنند که کل جهان مال ماست هم چنین نگاهی نداشته باشند بدون نویسندگی همونطوری که گفتم یک مسیر را هیچ وقت شبیه مقصد نگاهش نکنند اگر من الان بهترین اثرم را خلق کردم و کارم تموم شده، بازنشسته بشم». محمدامین، امیررضا، ریحانه و ثنا هم در مورد اهمیت چاپ شدن داستان‌هایشان گفتند. به دست آوردن احترام و اعتبار، معروف‌شدن و چشم‌اندازی که در آینده قرار است یک نویسنده تاثیرگذار و مطرح باشند از دیگر مواردی بود که مورد تاکید کودکان قرار گرفت. درسا می‌گوید: «برنامه دارم وقتی کمی بزرگتر شدم برم پاریس و آنجا یک نویسنده بشوم». فاطمه سادات اضافه می‌کند: «نویسندگی شغل اصلی من نیست چون وقتی روی یک چیزی کامل تمرکز کنی نمیتونی به چیز دیگه‌ای فکر کنی به نقاشی و به کارهای هنری دیگر علاقه دارم که یه چیزی اختراع کنم یه چیزی از خودم یه دفعه بگم بدون اینکه قبلاً داخل جای دیده باشه یه چیزی از داخل خودم اختراع کنم همچین چیزی» و یسنا می‌افزاید: «چرا مثلاً تشویق می‌کنند ولی داستان که خوب می‌نویسم می‌گن اینجا تغییر بدی بهتره آنجایش تغییر ندی بهتره. بعد من اون لحظه تصمیم می‌گیرم که داستان را از اول شروع کنم به نوشتن موضوع را عوض کنم و این داستان را کامل کند و داستان جدیدتر می‌نویسم و از نقدهایی که به من میشه کمک می‌گیرم برای بهتر کردن کارم و موجب سرخوردگی من نمیشه». از دیگر موارد این مقوله، مباحث مربوط به اعتماد به نفس کودکان، ارتباط آن با نویسندگی کودکان و داستان، ارتقا اعتماد به نفس در کودکان و نقش آن در سایر بخش‌های زندگی است که در کنار اهمیت زیاد پرداختن به آن، از موضوعات جذاب حوزه کودک و ادبیات نیز است.

در این باره ساناز می‌گوید: «بورسیه نویسندگی باعث شد که من خودم رو یک نویسنده بدونم و بیشتر تلاش کنم و اعتماد به نفس بیشتری پیدا کنم بعد پدر مادرم، خانواده‌ام تشویقم کردند». همچنین محمد می‌گوید: «وقتی که می‌نویسم هرچقدر کار قوی‌تری بنویسم باعث می‌شود که اعتماد به نفسم بالاتر برود و صددرصد وقتی می‌نویسم آرام‌تر می‌شوم و در آرامش ایده‌های بهتری به نظر می‌رسد». البته او این کار را با خلاقیت و شکوفاسازی آن نیز در ارتباط می‌داند. محمد امین در مورد تاثیر نویسندگی بر گشایش ذهن می‌گوید: «به نظرم باعث باز شدن ذهن آدم می‌شود مثلاً هر موقع اتفاق خوب یا بدی برای من بیفتد من همون اتفاق را در قالب داستان می‌نویسم و این باعث می‌شود ذهن آدم تخلیه بشود از نظر خودم». یاسمین می‌گوید: «تقریباً من بیشتر فکر می‌کنم تا بنویسم مثلاً تلاش می‌کنم که بیشتر فکر می‌کنم تا بنویسم یعنی اون داستان رو بیشتر تو ذهنم درست می‌کنم بد می‌آرم روی دفتر یا کتاب». غزل در مورد ارتباط خلاقیت و نویسندگی می‌گوید: «ایده‌هایی که پیدا می‌کنم چون یکم خلاقیتم زیاده، ایده‌هایی که پیدا می‌کنم مثلاً می‌تونم از همون یک داستان». کودکان دیگر نیز به ارتباط بین نویسندگی، خلاقیت، گشایش ذهنی و اعتماد به نفس صحبت کرده‌اند. همچنین به ارتقا هوشی کودک به دنبال نوشتن داستان تاکید کرده‌اند. آبتین در این مورد می‌گوید: «حس سرگرمی مثلاً چیزایی که هوش خودم را می‌برم بالا حس خوب بهم می‌ده یعنی همیشه گفت حس بد مثلاً بنویسی چه ضرری می‌کنه ضررش که هیچی خوبیش زیاد ضرر که نداره اصلاً نوشتن خوبیش اینه که هم می‌تونی در درس‌های مدرسه‌مون به خودمون کمک کنیم هم خطمون یا هوشمون».

از دیگر مواردی که در یافته‌های پژوهش به چشم می‌خورد تقویت مهارت‌های ارتباطی، گسترش دایره واژگان کودک و شکوفا شدن فن بیان و سخنوری کودک نویسنده است. همچنین به تقویت توانایی شعر گفتن و به دست آوردن مهارت مجری‌گری نیز اشاره کرده‌اند. در این خصوص آدرینا می‌گوید: «نوشتن می‌تواند به ما کمک بکند تا بتوانیم با دیگران بهتر حرف بزنیم می‌توانیم فرهنگ لغت بیشتری داشته باشیم و در ارتباط برقرار کردن با دیگران هم موفق‌تر هستیم و اینکه من با همین نوشتن با دنیای شعر هم آشنا شدم و یک دوره مشاعره هم پیش آقای آذر رفتم و شعر را هم خیلی دوست دارم خواندن کتاب شعر را خیلی خیلی دوست دارم و اینکه شعر و داستان به هم نزدیکند ولی یکم دنیاهاشان متفاوت است برای همین شعر نوشتن را هم خیلی دوست دارم». سپیده می‌گوید: «این نوشتن جدای از اینکه من می‌توانم یک نویسنده باشم و نویسنده هستم در شعر نوشتن و مشاعره خیلی به من کمک کرد این توصیف کردن خیلی به من کمک کرد که به جز داستان‌نویسی در مجری‌گری هم شرکت کردم و از طرف مدرسه هم در یک مسابقه شرکت کردم باعث شکوفایی مهارت‌هایی مانند استعداد بیان و یکی دیگر توصیف‌گری که الان هم هست و در مسابقه توصیف تهران در روایت دختران شرکت کردم و به نظر من خیلی خوب بود». از دیگر موارد دست‌آوردهای نویسندگی برای کودکان از زبان خود آنان، تقویت کمک به فعالیت‌های درسی مدرسه را عنوان کردند. آدرینا می‌گوید: «داستان‌نویسی در انشا نوشتن در مدرسه و سایر دروس ادبی هم خیلی به من کمک کرده». آخرین موضوعات این مقوله، لذت بردن از نویسندگی و تشویق دیگر کودکان به نویسندگی و آشناسازی آنان با آفرینش‌های ادبی است. محمد طاها در این باره می‌گوید: «من اگر هم که کسی را ببینم که علاقه دارد حتماً به او پیشنهاد می‌کنم که بیاید برای داستان‌نویسی چون واقعاً خیلی خوب است اولش یک چیزهای مبتدی است در حد اینکه شخصیت‌ها را توصیف کنیم فضا سازی کنیم بعد که می‌رویم جلوتر حالا گره افکنی، گره‌گشایی چگونه باشد؟ چه سبکی! چه شروعی! این‌ها را یاد می‌گیریم و خیلی لذت دارد». سپیده می‌گوید: «صددرصد هر کسی رو که می‌بینم با آن آشنایی کوتاهی که با او دارم نویسندگی را به او پیشنهاد و معرفی می‌کنم». درسا در رابطه با تشویق دیگر کودکان می‌گوید: «تشویقشون می‌کنم که آنها هم نویسنده بشوند».

## بحث و نتیجه‌گیری

این مقاله حاصل پژوهشی است که در پارادایم جامعه‌شناسی تفسیری و حوزه جامعه‌شناسی کودکی انجام گرفته و از همان ابتدا با انتخاب رویکرد پدیدارشناسانه و روش پدیدارشناسی توصیفی به مطالعه تجربه زیسته کودکان نویسنده پرداخته است. پژوهش به دنبال رسیدن به درک و دریافتی از پدیده کودک بود که کمترین فاصله را با تجربه زیسته این کودکان داشته باشد. جامعه‌شناسی جدید کودکی با عبور از نوعی تقلیل کودکی و با اهمیت‌بخشی به کودکان و فاصله گرفتن از نگاه ابزاری به این سنخ جمعیتی و اجتناب از بی‌ارزش شمردن دوران کودکی، رویکردی امیک به مطالعه کودکی را در دستور کار خود قرار داده و تمرکز اصلی آن بر ارزش‌ها و فرهنگ‌های کودکان و به شکل اختصاصی کودکان نویسنده بود. در این پژوهش به مطالعه روایت کودکان از نویسندگی و نوشتن داستان از زبان آنان پرداخته شد و این مقاله با محوریت اهداف و دست‌آوردهای نویسندگی از زبان خود کودکان است. آنچه به دست آمد بسیار جالب توجه بود و نگاهی داشت به آنچه که شاید در این اندازه انتظار بیان آن از زبان کودکان را نداشتیم. هرچند رویکرد اولیه پژوهش بر جامعه‌شناسی نوین کودکی و اهمیت عاملیت کودکان در عرصه‌های گوناگون زندگی و سنت پدیدارشناسی توصیفی استوار بود، آنچه به دست آمد فراتر از انتظار و یافته‌های مطالعات اولیه بود. کودکانی که به عنوان عوامل اجتماعی شکل‌دهنده و شکل‌گیرنده از شرایط و محیط اطراف خودشان درک و فهمیده می‌شوند. همانگونه که گیدنز می‌گوید، اجتماعی شدن نوعی برنامه‌ریزی فرهنگی نیست که کودک، تأثیرات را به طور انفعالی جذب کند، بلکه کودک خواسته‌هایی دارد که بر رفتار کسانی که مسئول مراقبت و تربیت از او هستند تأثیر می‌گذارد و این گفته، از نظریه عاملیت و ساختار او سرچشمه می‌گیرد و تأثیر و تأثر کودک و بستر نویسندگی را نمایان می‌سازد. مقاله حاضر نیز به مطالعه یکی از مهم‌ترین بخش‌های پژوهش، یعنی اهداف و دست‌آوردهای نویسندگی کودکان می‌پردازد. هر انسانی در زندگی اهدافی دارد و به دنبال دست یافتن به آنهاست که در بستر فرایند اجتماعی شدن شکل می‌گیرند. ترکیبی پیچیده، متأثر از آرزوها و تخیلات کودکان، زندگی خانواده، الگوهای رسانه و فضای مجازی و... در این راستا، درک و فهم دیگر عوامل اجتماعی می‌تواند تأثیرگذار بوده و بستر لازم و مناسب رشد و تکامل کودک را فراهم سازد. اهداف هر کودکی برای امروز و فردای خود بی‌شک متأثر از فرهنگ جامعه، فرایند اجتماعی شدن و میانجی‌های آن بویژه خانواده است. این موضوع در گفتگوهای کودکان مشاهده می‌شود، بنابراین لازم است همان‌گونه که می‌اندیشد، فهمیده شود و حمایت لازم و کافی از او به عمل آید. در این صورت است که با برداشتن گامی استوار و بلند در بساختن کودکان نویسنده داستان ممکن می‌شود. با توجه به تغییرات اجتماعی و فناورانه جدید در تلاش برای بازنمایی ابعاد بی‌سابقه و یا کم‌سابقه از عاملیت کودکان است که تحت چنین شرایطی امکان‌پذیر شده است. فناوری‌های جدید ارتباطی با اطلاعاتی کردن ماهیت جامعه جدید باعث شده‌اند تا با ظهور مفهوم جدیدی از کار، شاهد شکل جدیدی از کودکی باشیم که مهم‌ترین ویژگی آن نه نادانی و ناتوانی که اساس تعریف کودکی تا پیش از این بوده است، بلکه دانایی و توانایی است. دانایی و توانایی کودکان در دنیای جدید مولد خودانگاره‌ای است که لازمه آن قدرتمندی و عاملیت است و این مهم آشکارا در اهداف کودکان دیده می‌شود.

براین اساس پیشنهاد می‌شود: نسبت به دانش‌افزایی و توانمندسازی خانواده که در جایگاه تصمیم‌گیری<sup>۱</sup> است و کانون پرورش فکری کودکان اقداماتی انجام گیرد تا بتواند با اتخاذ تدابیر و اجرای درست آنان به کودک در مسیر نویسندگی کمک شایانی بکند. از محدودیت‌های پژوهش می‌توان به همه‌گیری بیماری کرونا اشاره کرد. از آنجایی که مصاحبه‌ها در دوره همه‌گیری بیماری کرونا انجام

گرفت، نگرانی حاصل از مبتلا شدن به این بیماری باعث شد که تعداد کودکان کلاس ادبی در مراکز کانون کمتر از شرایط مشابه قبل از کرونا باشد و رعایت شرایط بهداشتی، هماهنگی زمان و مکان مصاحبه‌ها را دشوار کرده بود.

## منابع

- اسکاربیت، روبر (۱۳۹۲). *جامعه‌شناسی ادبیات*، ترجمه مرتضی کتبی، تهران، انتشارات سمت
- اشتراوس، آنسلم و کوربین، جولیت (۱۳۹۵). *مبانی پژوهش کیفی: فنون و مراحل تولید نظریه زمینه‌ای*، ترجمه ابراهیم افشار، نشر نی
- اکونومی، پیتر و روجانی بوچیری، لیس (۱۳۹۳). *داستان‌نویسی برای کودکان*، ترجمه سارا کاظمی‌منش، انتشارات آوند دانش
- امامی سیگارودی، ع؛ دهقان نیری، ن؛ رهنورد، ز. و نوری، سعید ع. (۱۳۹۱). *روش‌شناسی تحقیق کیفی: پدیدارشناسی، پرستاری و مامایی جامع* نگر، شماره ۶
- آمیدور، آبراهام (۱۳۸۸). *گزارشگری خوب*، ترجمه سالومه ابطحی، انتشارات همشهری، نوبت چاپ اول
- بورديو، پی‌یر (۱۳۹۹). *نظریه کنش*، ترجمه مرتضی مردی‌ها، انتشارات نقش و نگار
- پستمن، نیل (۱۳۷۸). *نقش رسانه‌های تصویری در زوال کودکی*، ترجمه و نگارش: صادق طباطبایی، انتشارات اطلاعات، تهران، چاپ اول
- توکل، احمد (۱۳۹۵). *کتاب گزارش‌نویسی داستانی روایی (گزارشگری با رویکرد اجتماعی)*، انتشارات ثانیه، چاپ دوم
- جاویدی، شهرزاد (۱۳۸۱). *والدین کودک و کتابخوانی، تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی*، شماره ۳۸ صفحه از ۱۳۷ تا ۱۵۲
- جیمز آلیسون و دیگران (۱۳۹۸). *جامعه‌شناسی دوران کودکی*، ترجمه علیرضا کرمانی و علیرضا ابراهیم‌آبادی، تهران، نشر ثالث
- حقیقتیان، منصور (۱۳۹۲). *سرمایه فرهنگی و بازتولید بین نسلی: تاثیر سرمایه فرهنگی والدین بر موفقیت تحصیلی فرزندان در شهر اصفهان*، فصلنامه مطالعات میان فرهنگی، سال ۹، شماره ۲۱
- نورتون، دونا (۱۳۸۲). *شناخت ادبیات کودکان: گونه‌ها و کاربردها*، ترجمه گروه مترجمان، نشر قلمرو، چاپ اول، تهران
- روحانی، حسن (۱۳۸۸). *درآمدی بر نظریه سرمایه فرهنگی*، فصلنامه راهبرد، سال هجدهم، شماره ۵۳ زمستان
- ریترز، جورج (۱۳۹۴). *نظریه جامعه‌شناسی در دوران معاصر*، ترجمه محسن ثلاثی، تهران انتشارات علمی
- ریترز، جورج و گودمن، جی داگلاس (۱۳۹۰). *نظریه‌های جامعه‌شناسی مدرن*، ترجمه خلیل میرزایی و عباس لطفی‌زاده، انتشارات جامعه‌شناسان چاپ اول تهران
- اووه، فلیک (۱۴۰۰). *درآمدی بر تحقیق کیفی*، ترجمه هادی جلیلی، نشر نی
- عشایری، طاها و دیگران (۱۳۹۵). *تحلیل و بررسی ذابقه در اندیشه پیربوردیو و نقش آن در تقابل و سازگاری اجتماعی طبقات جامعه*، <https://civilica.com/doc/609787/>
- کامیاب، مرجان (۱۳۹۲). *پیوند ادبیات کودک و جامعه‌شناسی با تکیه بر تأثیر دوسویه آنها بر یکدیگر*، فصلنامه تحلیلی پژوهشی کتاب مهر، شماره هشتم
- کرمانی، علیرضا (۱۳۹۷). *گذر از دوران کودکی: بررسی تجربه رفتارهای پرخطر در زندگی روزمره نوجوانان*، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران
- کورسارو، ای ویلیام (۱۳۹۷). *جامعه‌شناسی کودکی*، ترجمه علیرضا کرمانی و مسعود رجبی اردشیری، تهران، نشر ثالث
- کیلی، مری جین (۱۳۹۸). *درآمدی بر مطالعات کودکی*، ترجمه علیرضا کرمانی، تهران، نشر ثالث
- گیدنز، آنتونی (۱۳۹۴). *جامعه‌شناسی*، ترجمه منوچهر صبوری، تهران، نشر نی
- گیدنز، آنتونی (۱۳۹۸). *جامعه‌شناسی*، ترجمه حسن چاوشیان، تهران، نشر نی
- محمدی، محمدهادی (۱۳۷۸). *ادبیات کودک چیست؟*، همایش یک روزه ادبیات کودک و نوجوان کتابک،

مقدس جعفری، محمدحسن و دیگران (۱۳۸۶). *بوردیو و جامعه‌شناسی ادبیات، فصلنامه ادب پژوهشی*، شماره دوم یوسفی، غلامحسین (۱۳۷۸). *برگ‌هایی در آغوش باد، چاپ سوم، انتشارات علمی، تهران*، ج ۱، ص ۳۸۷

- Amidor.A, 1388, good reporting, Abtahi.S (Persian Translator), Hamshahri Publications, first edition [in Persian]
- Anna H (2019), *Every Child is a Writer: Understanding the Importance of Writing in Early Childhood*, Clemson University
- Anselm Strauss, Corbin.J, 2015, *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*, Afshar.E (Persian Translator), Ney. Publications [in Persian]
- Ashairi.T and others (2015), *Analysis and study of taste in Pierre Bourdieu's thought and its role in the confrontation and social adaptation of social classes*, [in Persian]
- Aries, P. (1962) *Centuries of Childhood: A Social History of Family Life*, London: Jonathan Cape.
- Aspers, P. (2004). *Empirical phenomenology: An approach for qualitative research*. Papers in Social Research Methods, Qualitative Series 9. London: London School of Economics and Political Science Methodology Institute.
- Berglund.H, (2007), *Researching Entrepreneurship as a lived Experience*, in: Neergaard Helle and Parm Ulhoi, *HandBook of Qualitative Research Methods in Entrepreneurship*, Edward Elgar Publishing. Inc.
- Berrios, G. E. (1989, July). *What is phenomenology? A review*. Journal of the Royal Society of Medicine, 82, 425-428.
- Biagi.Sh (1991), *Interviews That Work: A Practical Guide for Journalists* Wadsworth Pub Co; Subsequent edition, January 1,
- Bourdieu.P, 2019, *Theory of Action*, Mardiha.M, (Persian Translator) Naqsh and Nagar Publications [in Persian]
- Burns, R.B. (2000). *Introductio to research methods* (4th Ed). Sydney: Longman.
- Fargas Malet, M, McSherry, D., Larkin, E., & Robinson, C. (2010) *Research with children: methodological issues and innovative techniques*. Journal of Early Childhood Research, 8(2), 175-192
- Chan, Z. C. Y., Fung, Y. L., & Chien, W. T. (2013). *Bracketing in phenomenology: only undertaken in the data collection and analysis process? The Qualitative Report*, 18(59), 1-9. Retrieved from <http://www.nova.edu/ssss/QR/QR18/chan59.pdf>
- Collinsa M. F, Safford.K, *the right book to the right child at the right time*, Changing English, Vol. 15, No. 4, December 2008
- Connell.R, (2013), *the use of visual methods with children in a mixed methods study of family food practices*, International Journal of Social Research Methodology, Vol. 16, No. 1, 31-46
- Corsaro E. William, 2017 *Sociology of Childhood*, Kermani.A and Rajabi Ardeshiri.M, (Persian Translator) Tehran, Sales Publishing House [ in Persian]
- Donna.N (2003), *Understanding Children's Literature: Types and Applications*, translated by the group of translators, Ghalamrov Publishing House, first edition [in Persian]
- Einarsdóttir. J, *Research with children: methodological and ethical challenges*, European Early Childhood Education Research Journal, Vol. 15, No. 2, June 2007
- Ekonomi.P, Lisa Rojani Bouchiri.L(2013), *Writing stories for children*, Kazimimanesh.S(Persian Translator), Avand Danesh Publishing House [in Persian]
- Elliott, R., Timulak, L. (2005). *Descriptive and Interpretive Approaches to Qualitative Research*. In J. Miles & P. Gilbert (Eds.), *A Handbook of Research Methods for Clinical and Health Psychology* (pp. 147-160). Oxford: Oxford University Press.
- Emami Sigaroudi, A., Dehghan Neiri, N., Rahnavard, Z. and Nouri Saeed, A, (2011), *Qualitative Research Methodology: Holistic Phenomenology, Nursing and Midwifery*, No. 6[in Persian]
- Escarpit.R, (2012), *Sociology of Literature*, kotobi.M, (Persian Translator) Tehran, Samt Publications [in Persian]
- Farber, M. (1967). *The foundation of phenomenology: Edmund Husserl and the quest for a rigorous science of philosophy* (3rd Ed.). Albany: State University of New York Press.
- Fisher.R, Twist.L (2011), *Evaluation of every child a writer: report*, National Foundation for Educational Research, Ref: DFE-RR108 (a) ISBN: 978-1-84775-901-6, University of Exeter

- Flick Uwe, 2021, an introduction to qualitative research, Jalili.H, (Persian Translator) Ney publication [in Persian]
- Farhud.D, Malmir.M, Khanahmadi.M (2014), Happiness & Health: The Biological Factors- Systematic Review Article, Iranian J Publ Health, Vol. 43, No.11, pp. 1468-1477
- Glesne, C. (1999). *Becoming Qualitative Researchers: An Introduction* (2nd Ed). New York: Longman.
- Giddens.A, (2014), *Sociology*, Sabouri (Persian Translator), Tehran, Ney Publishing [in Persian]
- Hall.H. A (2019) *Every Child is a Writer: Understanding the Importance of Writing in Early Childhood*, Clemson University,
- Haqiqattiyan.M (2013), Cultural Capital and Intergenerational Reproduction: The Impact of Parents' Cultural Capital on Children's Academic Success in Isfahan City, *Intercultural Studies Quarterly*, Year 9, Number 21 [in Persian]
- Huang.J, (2019), Being and Becoming: The Implications of Different Conceptualizations of Children and Childhood in Education, *McGill University, Canadian Journal for New Scholars in Education*, Volume 10, Issue 1, Spring/Printemps
- James.A, Jenks.C, Proutt.A, 2018, *Theorizing Childhood*, Kermani.A, Ebrahimabadi.A, (in Persian Translator) Tehran, Sales Publishing House, [in Persian]
- Javidi.Sh (2013), Children's parents and reading, library research and academic information, - number 38, page - from 137 to 152[in Persian]
- Kamyab.M, (2019), the link between children's literature and sociology based on their two-sided influence on each other, *Ketab Mehr analytical research quarterly*, number 8[in Persian]
- Kehily.M. J 2018, an introduction to childhood studies, Kermani.A, (Persian Translator) Tehran, Sales Publishing House [in Persian]
- Kermani.A, (2017), passing through childhood: examining the experience of risky behaviors in the daily life of adolescents, Faculty of Social Sciences, University of Tehran [in Persian]
- Loretta E.B (2010), *Childhood in Sociology and Society*, *Current Sociology*, Vol. 58(2): 335–350
- Mayal, B. (ed.) (1994b) *childrens childhoods: observed and experienced*, London: Falmer.
- Moerer, T & Creswell, J, (June 2004), Using Transcendental Phenomenology to Explore the "Ripple Effect" in a Leadership Mentoring Program, *International Journal of Qualitative Methods*,3(2).
- Moghadas Jafari.M.H and others (2016), Bourdieu and Sociology of Literature, *Research Literature Quarterly*, No. 2 [in Persian]
- Menzayms.R (2018), Make your children a successful writer, Steve, nimanika.com/
- Mohammadi.M.H (2009) *Fantasy in children's literature*. Tehran: Neshar Roozgher [in Persian]
- Moustacas, C. (1994). *Phenomenological Research Methods*. Thousand Oaks: Sage.
- Nan Dirk De Graaf, Paul M. De Graaf and Gerbert Kraaykamp (2000), Parental Cultural Capital and Educational Attainment in the Netherlands: A Refinement of the Cultural Capital Perspective, *Sociology of Education* Vol. 73, No. 2
- Parse, R.R. (1989). The phenomenological research method: It is value for Management science. In B. Henry, M. Arndt, M. Devincenti, & AMarriner-Tomey (Eds), *Dimension of nursing administration: theory, research, education and practice* (pp 291-296). Cambridge, M.A: Blackwell.
- Patton.M, (1990), *Qualitative evaluation and research Methods* (2Th Ed), Newbury Park, CA: Sage Publication.
- Pereira.J, Carriço.L, Duarte.C (2009), Improving children's writing ability, Conference Paper · July: <https://www.researchgate.net/publication/221098510>
- Polkinghorne, D.E (1989), Phenom enological Research Methods. In R. s. Valle & s. Halling (Eds), *Existential Phenomenological Perspectives in psychology* (pp 40-90). New York: Pelenum Press.
- Postman.N (1999), *The role of visual media in childhood deterioration*, translated and written by: Tabatabai.S, (Persian Translator) Tehran Etelaat Publications, first edition [in Persian]
- Qvortrup.J, (2009) Are Children Human Beings or Human Becomings? A Critical Assessment of Outcome Thinking, *Rivista Internazionale di Scienze Sociali*, vol. 117
- Raqibi, Mahosh, Minakhani, Gholamreza (2013), the relationship between body management and body image and self-concept, *Knowledge and Research Quarterly in Applied Psychology*, Year 12, Number 4. Winter [in Persian]

- Ritzer George (2014), *Sociological Theory*, translated by Salasi.M, (Persian Translator) Tehran Elmi Publications [in Persian]
- Roddy.L (2003), *How to Write a Story: Introduction to Short Story Guidebook*, Institute for Excellence in Writing, Inc,
- Rouhani.H (2018), an introduction to the theory of cultural capital, *Strategy Quarterly*, Year 18, Number 53 [in Persian]
- Smogorzewska.J, (2014), Developing children's language creativity through telling stories – An experimental study, *Smogorzewska/ Thinking Skills and Creativity*, 13, 20–31
- Spiegelberg, H. (1976). *The phenomenological movement*. The Hague: Martinus Nijhoff.
- Stephanie D (2005), *Challenges for Beginner Writers, Teachers and Curriculum*, Volume 8
- Tawakoli.A (2015), *Narrative story writing book (reporting with a social approach)*, Saniyeh Publications, second edition [in Persian]
- Uprichard.E (2008), Children as 'Being and Becomings: Children, Childhood and Temporality, *Children & Society* Volume 22, pp. 303–313
- Vanderstop.W, Scott, (2009): *research method for everyday life. Blending qualitative and quantitative approach*, by John Wiley & sons. Inc.
- Van Manen.M (1990). *Researching Lived Experience: Human science for an action sensitive pedagogy*. London, Ontario, Canada: The University of Western Ontario.
- Whiteley.C, Shulman.C(2013), *Everything About Creative Writing*, Ghobraei.M, (Persian Translator) Sureyeh Mehr Publications [in Persian]
- Zhonglu L and Zeqi Q, how does family background affect children's educational achievement? *The Journal of Chinese Sociology* (2018)